

Assessment and Accountability

ראש השנה תשע"ח

① R. Walkin The World Within

THE MISHNAH (ROSH HASHANAH 17a) states, "The world is judged at four times during the year: On Pesach the world is judged regarding the produce of the earth; on Shavuot it is judged regarding the fruits of the trees; on Rosh Hashanah all the inhabitants of the world pass before Him like *bnei maron*, as it says (Tehillim 17b), "He formed all of their hearts and understands all of their deeds;" and on Sukkos they are judged regarding water."

R. Left Festivals of Life

② The Mishnah relates that on Rosh HaShanah all of mankind pass before HaKadosh Baruch Hu "*ki vnei maron*" (Rosh HaShanah 16a). The Gemara gives three explanations of "*bnei maron*":

1. All pass one by one as sheep before the shepherd, each one evaluated and accounted separately.
2. All pass as those who ascend up the narrow path that leads to Beis Maron, which allows only single-file ascent.
3. All pass like soldiers in King David's army, who would parade one by one before the commander to be reviewed and scrutinized.

The Gemara concludes that all are scrutinized with one glance.

The commentators have struggled to explain the necessity of three different metaphors to explain a seemingly similar idea. Perhaps we can explain the three metaphors to connote that we are judged from three different perspectives and by three distinct criteria.

④ R. Pincus

78

Moadei Hashem — Rosh Hashanah

The blood (דם) is the life-force⁷

These are the last two letters of the word *adam*. And what is the first letter, the *alef*? In Hebrew it is written אלהי, which hints to אלוהי של עולם, the Master of the World. This tells us that when the דם, the life-force, is connected to the א, Hashem — only then does the name *adam*, א-דם, *become* a person.

Furthermore, it is written

And man became a living being (ונשמת חיים).⁸

Onkelos translates נשמת חיים as follows: the breath of God became in man "a spirit that speaks." Regarding this the Zohar comments:

Speaking holy words in prayer and Torah... this is the reason for being called "a spirit that speaks."⁹

• It comes out that the title of "living being" applies to man when he speaks in Torah and *tefillah*. Without this, he is not *adam*. This is because speech is connection. And connection with Hashem, through speech in Torah and *tefillah*, is what grants a person the title of *adam*.

שלום

ראש השנה

נתיבות

קה

③

ונתנה חוקף קדושת היום כי הוא נורא ואיום. יש להבין ענינו של ראש השנה שהוא היום הקדוש לאדונינו כלשון הנביא (נחמ' ח). דהנה בפשטות הוא יום הדין, בו יעמיד במשפט כל יצורי עולמים, וכמאחז"ל (ר"ה טז). בראש השנה כל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון, ובזוה"ק (ח"ב לב): דא ראש השנה דקוב"ה קאים למידן עלמא, וככל המבואר ברעיא מהימנא שאומרים לפני התקיעות. אך לפ"ו תמוה מאד, מפני מה לא נזכר כלל ענין יום הדין בפ"ו המועדות (ויקרא כג) דכתיב בחודש השביעי באחד לחודש יהי לכם שבתון זכרון תרועה מקרא קודש וגו', ולא נאמר שום דמו שהוא יום הדין כעין שנזכר ענינו של יום לגבי יוה"כ, או בחג הפסח וסוכות שנחבאר ענינם בתורה.

ובעצם מהות יום הדין ג"כ יש להבהיר. דמלשון חז"ל שכל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון, משמע שיום הדין מקיף בני ברית ושאינם בני ברית, בעלי בחירה ושאינם בעלי בחירה, וכמאמר הפייטן ותספור ותמנה ותפקוד נפש כל חי ותחתוך קצבה לכל בריותיו. וכמו שאומרים בזכרונות כי תביא חוק זכרון להפקד כל רוח ונפש להזכר מעשים רבים והמון בריות לאין תכלית מי לא נפקד כהיום הזה וכו', והיינו שכל רוח ונפש והמון בריות נכללים ביום הדין, וצריך לפ"ו להבין מה משמעות יום הדין ביחס למי שאינו בעל בחירה, ועוד יותר מצינו שאפי' מלאכים יחפזו וחיל ורעדה יאחזו ויאמרו הנה יום הדין לפקוד על צבא מרום בדין וכו', מה שייך יום הדין לגבי המלאכים, וכי יש להם בחירה לעשות כרצונם. (ואם כי יש שפירשו מכה האי קושיא דקאי

⑤

In fact, this is also the goal of all the mitzvos. The rationale behind all the mitzvos is that the person who fulfills them will thereby think about Hashem and be connected to Him. This is along the lines of what the Ramban wrote in *parashas Bo*:

The intent of all the mitzvos is that we should believe in our God and thank Him for creating us.¹⁰

This is the ABCs of being a Jew.

"You Are Called Adam"

Now let us consider the opposite of *adam*. Obviously, the opposite of *adam* is something that possesses life but is not a human being, i.e., an animal. The created world consists of mineral, vegetable, animal, and human forms. The mineral and vegetable forms compose one group, while the animal and human forms compose another group.

However, it is written, "You are my flock, the flock of My pasture, you are *adam*."¹¹ On his Chazal comment, "You are called *adam*, and the non-Jews are not called *adam*."¹²

6

This shows that even those who are on the human level are not necessarily considered *adam*. Similarly, Avraham said to his servants:

*You stay here with the donkey.*¹³

On which Chazal comment: "A people that resemble the donkey."¹⁴

*A person can go around in the world, walking on two legs, yet be not an *adam* but a donkey.

*The degree to which a person is an *adam* is the degree that he feels Hashem as a true reality, a simple reality that is within his life and close to him. To the extent that a person sees Hashem in this way and conducts himself accordingly, he is fit to be called *adam*. He needs to relate to Hashem as a Being that is actually here: "*Boruch Attah....*" We speak to Hashem in the second person because He is actually here with us. This is the root of *Yiddishkeit*.

On Rosh Hashanah, when we are involved with building

adam, we need to engage ourselves in acquiring a real, live relationship with Hashem.

7

INDIVIDUAL JUDGMENT: THREE METAPHORS, THREE PERSPECTIVES

*First, as we are judged as a shepherd inspects his sheep. A shepherd inspects and counts his sheep for various reasons. First, he wants to see if they are all present. Perhaps some have run away or

lied. Similarly, Hashem reviews and judges us to see if we are still part of His flock. Have we abandoned Him and His Torah — if not totally then perhaps partially? How solid is our belief and faith? How strong is our commitment to G-d and His Torah?

*Second, the shepherd wants to see if the sheep are healthy or sick, whole or blemished. Similarly, Hashem judges if we are fulfilling His mitzvos and perfecting our *middos*, or if we are spiritually sickly and blemished.

*Finally, the shepherd wants to check if each sheep bears his brand and is identifiable as belonging to him. Similarly, G-d created the world to be populated with human beings who bear His brand and therefore testify to the existence of their Shepherd — "Man is precious, for he was created in G-d's image" (*Avos* 3:14). Every human being is individually scrutinized as to how manifest and visible this brand is in their life — how well one has represented G-d's image. The Jew is called "*tzon kedoshim*" — holy sheep — who represent not only G-d's existence but His holiness. We bear a special brand that must bring honor and glory to the shepherd because we are His elite flock. Each Jew is judged on how his conduct from the past year reflects holiness and G-dliness as a member of the kingdom of *princes* and the holy nation.

This aspect of judgment corresponds to the *Maichiyos* prayers that we say in the Rosh HaShanah *mussaf* — it is about how we measure up as subjects of G-d's kingdom.

ל בני המדינה פן יחרט המלך מכל בנין המדינה. ע"כ מה עשו התבוננו בשורש כוונת הבנין ויסודו הנה העליונה של המלך שבגללה יסוד המדינה יקבלו עליהם שמעתה ישמרו לקיים בכל ענינם שיהי ע"פ הכוונה הזאת ולעשות נח"ר לפניו, ובוהו גרמו כי גם המלך חידש רצונו בהמשך קיום המדינה, ע"כ באריכות. המשל הזה מפיץ אור על כל עניני ג' ה

12

ומכל האמור עולה, שיומא דר"ה נקרא יום הדין לא משום שדנים בו להעניש את החייב, שכאמור זה לא שייך כי אם לגבי בעלי בחירה, אבל הפי"ו יום הדין הוא על כל נברא ויצור, אם צריך להמשיך את קיומו בעולם או לא.

תשובה

8

הימים וכל התוכן והכוונות ע"פ הגלגלה והנסתר. הדנה בכל תפלות ר"ה לא משתקף ולא מובלט כלל ענין יום הדין, אלא כולם סובבים על ענין הכרת מלכותו

יג' על כל הבריאה, וכל הבקשת המה ובכך יתקשר שמך ה"א וכו', ובכך תן פחדך ה"א על כל מושך, ותמלוך אתה ה"א מהרה לבדך על כל מושך, מלוך על כל העולם כולו בכבודך. היינו שמבקשים שכבר יהי התיקון הגמור ומלאה הארץ ד"ה את ה', ותהי הכרת מלכותו ית' על כל הבריאה, (וההוספות השייכים לענין הדין והמשפט, כמו זכרון לחיים וכו' וכתוב לחיים טובים וכו') בספר חיים וכו', אינם מעיקר נוסח התפלה, ואם לא אמרם (פי' חזרו).

והביאור בזה, כי יסוד ושורש ר"ה הוא כמ"ד זה קיום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון, וכדאיאת ה'אריז"ל אשר בכל שנה ושנה כל הדברים חוזרין וחדשות ובר"ה מתחדשת הבריאה ומתהווים שוב כל הענינים שהיו במעשה בראשית עם כל סדר ודמיטא והנסירה כלי"ח, כי כל שנה היא יתירה נאחדת בכריאה, ובריאת העולם מחדש. וכזה דאיאת נאיה"ח הק' בפרשת בראשית, שכל הבריאה לא נבראה אלא לשהה ימים, ורק ככח השבת יש וחדשות הבריאה לשהה ימים שאח"כ, כן יש בכל יאש השנה בחי' התחדשות הבריאה וחידוש מלכותו ית'.

ולפי' מבורא ענין המשפט והדין בר"ה, המאחר היום הרת עולם פי' שהוא יום חידוש הבריאה, ע"כ עמיד במשפט כל יצורי עולמים, יש דיון למעלה אם אמלא על ידם היעוד והמטרה שיעד הבורא ית' שבריאת העולם ע"פ סודות הבריאה הידועים אליו ית'ש, והאם הטוב שבעולם מתגבר על הרע, או ח"ו להיפך שהכל מתנהג נגד הכוונה העליונה, שאז אין יורק בו, ועומק הדין הזה כודאי שייך ביחס לכל היצורים, אפי' אלו שאין להם בחירה, האם נגרמה על צד התקרבות הכוונה העליונה שבבריאה או לא. כמו שמצינו בדור המבול שנמחה כל היקום, גם אלו שאין להם בחירה, ואף האדמה נמחתה ע"ג טפחים י' עד שם התפשט הפגם. דע"פ סודות הבריאה ידועים להבורא ית' יש לכל נאצל ונברא נוצר נעשה לכל פרט ופרט מהבריאה כפ"ע תפקיד ויעוד ושלו בתוך כל המטרה הכללית של הבריאה, אשר ילאו הכי לא הי' נברא, וכמ"כ (ישעי' מג) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, ע"כ בהתחדשות הבריאה יש דיון אם נצרך הפרט הזה גם לשנה החדשה, אם מילא את יעודו ותפקידו

או שהוא מיותר ואין צורך בו. והדיון הזה הוא על כל באי עולם והמון בריות לאין תכלית, מי לא נפקד כהיום הזה, וגם על צבא מרום הדין הזה, שגם גם בכלל הבריאה ונידונין אם הם נחוצים למטרת העליונה או שיתבטלו. אמנם באופן מיוחד הדין הוא על בעלי הבחירה, כיון שהם נשמת הבריאה, ובי"ח לשנות את חשבונם ע"י שעושים תשובה ומקבלים עליהם למלא תפקידם ויעודם מכאן ואילך, ע"כ משתנה גזר דינם לטובה, כי א' עורך דין בוחן לבבית ביום דין.

11

ויסוד לדברים איתא באריכות במכתבי יסוד העבודה (מכתב י"ב), ע"כ למלך שיסוד מדינה אחת בכדי שיתגלה מלכותו עליהם ויעשה עמהם טובות גדולות וכו', וקבע יום אחד בשנה בו יחקור לא המעשים והמציאות של בני המדינה אם כדאי היא בנין המדינה אשר עשה, וביום הנ"ל בא יראה ופאך

לכל זה בעבודתו העצמית, אמנם בלא זכייתו במצב של עבדות למדרגה עליונה
 לא היה מסוגל האדם בעבודתו העצמית להשיג זאת, וייל כן האדם בבריאתו
 צפה באור הגנוז. אמנם זה היה בגדר עיבור שהרי חזר וגזל, והשתא צריך האדם
 להיזדמדות את אור העיבור, לתוך תוך מצב לידתו - מצב גריאתו, והיינו ביום
 ראש השנה, והוא מסגולת ענינו של ראש השנה, וזה הוא יחיד אור - דא ראש
 השנה, ולקושטא דמילתא ענין זה נמצא אצל כל אדם בעיבור הפרטי, ש"נר
 דולק לו על ראשו וצופה ומביט מסוף העולם ועד סופו ומלמדו אתו כל
 התורה כולה וכו", כמבואר כל זה בנדה (דף ל).

תכ אלה הם מועדי / ראש השנה ר' שפירא

מטרת חיינו לזכות להתענג על השכינה בבריכות. וזה אשר מעורר השופר עורו ישינם
 משנתכם והקיצו מתרדמתכם הביטו לנפשותיכם, חיו חיי נפש, חיי נשמות ולא חיי
 גוף.

וכבר כתב הרמב"ם בפ"ז מהלכות תשובה ה"ג: "אל תאמר שאין תשובה אלא
 מעבירות שיש בהן מעשה כגון זנות וגזל וגניבה, אלא כשם שצריך אדם לשוב מאלו
 כך הוא צריך לחפש בדעות רעות שיש לו ולשוב מן הכעס ומן האיבה ומן הקנאה
 ומן ההיתול ומרדיפת הממון והכבוד ומרדיפת המאכלות וכיו"ב וכו', וכן הוא אומר
 יעזוב רשע דרכו וגו'". וזהו תשובה דר"ה כמוש"כ הר"מ בפ"ג הג"ל, ויעזוב כל
 אחד מהם דרכו הרעה ומחשבתו אשר לא טובה, והוא הוא מש"כ יעזוב רשע דרכו
 ראש און מחשבותיו שהביא בפ"ז. וכן הוא במורה נבוכים שם, דר"ה הוא יום תשובה
 והערת בני אדם משכחתם, יעזובו."

וביאר שו"ת כל שנתם נלמד ממש"כ הר"מ בפ"ז מהל' תשובה ה"ג לגבי אהבת
 ד' וז"ל, וכיצד היא האהבה הראויה, הוא שיאהב את ד' אהבה גדולה יתירה עזה
 מאד עד שתהא נפשו קשורה באהבת ד' ונמצא שוגה בה תמיד, כאילו חולה חולי
 האהבה שאין דעתו פנויה מאהבת אותה אשה והוא שוגה בה תמיד בין בשכחתו בין
 כשמוציא בן בשוה יצא אצלו ייחודה וכו', ועוד שם כהלכה ד' דבר ידוע ודומה לזה
 אהבת הקב"ה נקשרת בלבנו של אדם עד שישיגה בה תמיד כדברי ר' עזוב כל מה
 שבעולם חוץ ממנה. הנה מבואר מהו להיות שוגה באהבת ד', שכל מהשבותיו וחושיו
 תפוסים באהבת ד' וגם בעסקיו הגשמיים הוא שוגה באהבת ד' ועזוב כל מה שבעולם
 חוץ ממנו.

ואם כך הוא פירוש שוגה, מה נורא הדבר שכתב הרמב"ם על השוגים כל שנתם
 בהבל וריק אשר לא יועיל ולא יציל. שכל מש"כ לענין אהבת ד', כן השוגים בכל
 מאוייהם הגשמיים, שכל מחשבותם נתונות למנוחת הגוף ומילוי התשוקות וחשבונות
 הרבים בין אדם לחבירו ורדיפת הממון והמאכלות. ואין הר"מ מדבר ממאכלות
 אסורות, אלא גם המותרות דענין מאכלות נכלל בהבלי הזמן חזי הגוף, ועוזבים כל
 מה שבעולם ממש חוץ מאהבת התענוגים והמותרות, שמחשבים בהם תמיד בלכתם
 בדרך וכו' ואפי' בשעת תפלה ות"ת. ומה הוא שצריך לשוב בימי ראש השנה.

ואיך היא הדרך לשוב, כבר כתב הרמב"ם, זכרו בוראכם והביטו לנפשותיכם והי
 אומר, זכירת הבורא לבד כבר נכוחה להביא לידי תשובה ממדות ודעות רעות,
 כמוש"כ רבנו יונה בתחילת השער השני, כי תזכור את בוראך והיה לך זכרו למשיב
 נפש מדרכי תולדות גוש עפר וכו' וזכירת יצירה תעדה עדיה ותכלול לחיות חיי
 ביה, שיש כבר בנשמה כל יצירה טובה ומעלה יפה, אלא שאנו שוכחים לחיות חיי
 נשמות והיים חיי גוף. אבל אם אך נזכור את הבורא, כבר יהיה לנו למשיב נפש
 מתולדות גוש עפר והנשמה תעדה עדיה ותכלול יפיה. נאמנם והאי שיש בזה מדרגה
 זו למעלה זו זכמוש"כ רבנו האבן עזרא אם לא תדע את נפשך איך תדע את אלקיך.
 וזו התבוננות עמוקה בידיעת הנפש שמה אפשר להכיר את הקב"ה כביכול עד כמו

ולפי"ז ברור דלא נוהג כל דרכי התשובה בימי ר"ה, דדרכי התשובה ביודיו וכו'
 הוא רק לתשובה מחטא ולא לתשובה של "הביטו לנפשותיכם". וזו התשובה המוטלת
 עלינו בימי ר"ה לעזוב דרך הרעה ומחשבה אשר לא טובה ולהתרומם מחיי הגוף,
 דעות ומדות רעות, ולחיות חיי נפש ונשמה להתענג על ה', ובה נחתם לחיים באור
 פני מלך.

וזוהו מה שאמרו ז"ל "אמרו לפני מלכותי כדי שתמליכוני עליכם", וצריך
 ותמליכוני עליכם, אלא להאמור מלכותי זראש השנה הוא ליצור מלכות ד'
 בבריאה, והאיך יש בכוחנו לזה, ואם כן מה מהני אמירת מלכותי לפני הקב"ה,
 אף דרצוננו בזה להמליך את הקב"ה על כל הבריאה, מכל מקום גרי אין זה
 אבידינו, מיהו מה שיש בידינו זהו להמליך את הקב"ה על עצמנו, וכלפי עצמנו

ריח ב/ מודע לבניה ר' רוקח

ובאמת וזהו כל ענינו של ראש השנה, שזה הוא תחילת מעשיך, והוא יום
 בריאת האדם כידוע [שיום ראשון של הבריאה היה ב"ה באלול], ויסוד האדם
 הוא בריאה של חיים - בריאה של עץ החיים - "ואכל חיי לעולם" (בראשית ג, כב),
 אלא שקילקל אדם הראשון על ידי אכילתו מעץ הדעת, וסילק עצמו מהשכינה,
 וממילא גדרו מיתה, וזה היה תלוי בבחירתו של אדם, ונברא עם מהלך של
 בחירה בחיים, וזהו ענין תפקידו של אדם בבריאתו לבחור בחיים.

ובאמת שזהו ענין פרח נשמתו במעמד הר סיני, שהמטרה הייתה להחזירם
 לשמנתו שהיא היתה נשמה של אכילה מעץ הדעוה, וטל תורה - עץ החיים
 החזירם לחיים.

מצות היום דראש השנה - בחירה בחיים

וזוהו גם ענין של ראש השנה, בכל שנה צריך האדם לחדש חיי בראש
 השנה, וזהו חידוש חיים של אדם הראשון בבריאתו - חיי נצח, ובקבלת התורה
 נתגלה דאין אפשרות לזה אלא בתורה ודבקות בה, וזהו מצות היום דראש
 השנה לבחור בחיים, ובאמת שהוא מצות עשה, כמו שכתב רבינו יונה (בשערי
 תשובה שער ג אות יז), "כי המעלות העליונות נמסרו לנו במצות עשה, כמו מעלת
 הבחירה שנאמר ובחרת בחיים", עיין שם, ועיקר זמן הבחירה בחיים היא
 בהתחדשות החיים ביום ראש השנה, וזהו מצות היום.

מעבירות גמולתו ולהתעלות לקראת נשמתו - נשמת החיים אשר בקרבו,
 שהיא תכליתו האמיתית, תכלית בריאתו, צלם אלקים אשר עליו, ובאמת וזהו
 ענין מלכויות להמליך הקב"ה על האדם, שהוא ענין יסוד הבריאה, ויסוד קבלת
 התורה, ועל כן גם ענין מצות השופר מרומז בו ענין שופר של המלכת הקב"ה
 ושופר של מתן תורה, כמבואר בטעמי השופרות בקדמונים, ויבואר במקום
 אחר*.

עבודת היום דראש השנה - גילוי אור עצמיות האדם על ידי אור התורה

וזוהו ענין דראש השנה נקרא "אורי", לדוד ד' אורי - זה ראש השנה (ויקרא
 רבה פרשה כא אות ד), ובתיקוני הזוהר (תיקון לו) "יהי אור - דא ראש השנה",
 דהנה תחילת הבריאה ביום ראשון נברא האור, וראה שאין העולם כדאי לו,
 וגזרו לצדיקים, ומבואר בספר הבהיר שגזרו בתורה, והאדם שנברא בסופה של
 הבריאה, הוא זה אשר צריך לצאת מהריונו - מחושך בהמיותו, ולאור באור
 פני מלך חיים, וזהו מצות היום דראש השנה להעלות האור לרומם את האדם
 הנשמה, להחיות עצמו בבחירה בחיים - תורה, ולהאיר לארץ ולדרים עליה.

באורה של תורה - אור דבקות בד', "אתם הדבקים בד' אלקיכם חיים כולכם
 היום".

ונראה להעמיק בזה יותר, דלהאמור גדר העיבור אצל האדם אין זה בלבד
 גופו הבהמי אשר ממנו צריך להתחדש הפעלת נשמת האדם, על ידי בחירתו,
 והיא גדר לידת "האדם" לידת הצלם אלקים, אלא האור שנברא ביום הראשון
 שענינו להאיר את כל מחשכי האדם - את כל אופל חומריותו, הוא בגדר עיבור,
 שהרי למעשה לא השתמש האדם בפועל באותו אור שהרי גזרו, אלא שכך
 היא המדה בשעת עיבור האדם וזכה הוא לאור עליון שאין למעלה ממנו,
 באיתערותא דלעילא, ונסתלק הוא ממנו בהתהוות לידתו, כדי שהשתא יזכה

A second facet of our judgment is that Hashem evaluates the progress we have made in the past year compared to our level in the previous year. Even if we have been faithful representatives of G-d in the previous year, this is not enough. A Jew must constantly seek higher and higher levels of perfection. He must be dynamic and not stagnant. It says, "Precious are the Jewish people, for they are called 'banim' to Hashem" (*Devarim* 14:1; *Avos* 3:14). Aside from meaning "children," *banim* can also mean "builders" — who constantly advance and progress. If our status in the past year has not shown growth and improvement, we will be found lacking no matter how lofty our status is.

Thus we are judged individually — as those ascending the path in the file to Beis Maron — on how much we have ascended over the previous year. This aspect of judgment corresponds to *Zichronas* — the present viewed against the backdrop of remembrances of the past.

24 □ LISTEN TO YOUR MESSAGES

R. Frand

Change is a difficult thing. If you ask most American *rabbanim*, even in the best of congregations, to identify the most serious problem they face with their congregants, most will tell you that it is getting people to accept changes. After all, they learn Daf Yomi, send their children to the finest schools and come to *shul* three times a day. What more could you possibly want from them? They just want to be left alone.

Most people are guilty of an extremely serious sin which the Torah (*Devarim* 29:18) describes as, "*Shalom yihyeh li ki beshrirus libi eilech.*" Loosely translated, it means, "I'm fine. Leave me alone." The Chazon Ish calls someone who displays this attitude a *beinoni beshitah*, a person who deliberately chooses to be mediocre as a matter of principle. But life is not like that. There is no standing still in life, not when it comes to *ruchnius*.

Yaakov Avinu told us, "Behold, the ladder is standing on the ground and its top reaches into the heavens." The commentators see in these words that life is like a ladder. Either you go up, or you go down. You never remain stagnant,

Perhaps we can give this analogy a bit of a contemporary twist. Life is actually like an escalator. A down escalator. Our mission in life is to get to the top. If we walk up slowly, we will be carried down by the motion of the escalator. If we walk up quickly, we will stay in more or less the same place, since the down motion of the escalator and our own upward motion would cancel each other out. If, however, we make a tremendous effort to run up, we can overcome the downward motion and reach the top. That is what life is all about when it comes to matters of *ruchnius*. If you don't make an effort, the escalator will carry you down. There is no standing still in life.

"I should be called Adam," he replied very wisely, "because I was taken from the earth [which is called *adamah*]."

Where exactly did the Midrash see Adam's great wisdom in this response? How does the connection between Adam and *adamah* reflect on the essence of the human being?

The Alter of Slobodka explains that an Adam, a human being, is indeed essentially like the *adamah*, the ground. You put things in the ground and they grow. You work, hoe, till, fertilize, prune, harvest and plant again. That's the nature of the ground. A human being is the same. His whole life is a continuous cycle of effort and growth, a constant battle that never ends.

ליצור מלכות ד' בבריאה; ולחדש הבריאה כיום הבריאה, אמנם כדי שנגיע לשלמות האמיתית של המלכות הקב"ה על עצמנו, צריכים אנו להגיע להכרה במלכות ד' על הבריאה כולה, וזהו שאמרו ז"ל אמרו לפני מלכויות, אמירה זו היינו הכרה במלכות ד' על הבריאה, ורק אז תיווצר האפשרות להמליך מלוכה גמורה את ד' על עצמנו, בלא הכרה זו לא תהיה אלא קבלת עול מלכות ד' עלינו, אבל לא יצירת המלוכה, וזהו אמרו וגו' כדי שתמליכוני עליכם, דבלא זה לא תוכלו להמליכוני עליכם ודו"ק בזה היטב.

23

R. Pinus זצ"ל

adam, we need to engage ourselves in acquiring a real, live relationship with Hashem.

Coming and Going Yechezkel HaNavi describes for us the *chayos hakodesh*. This is actually the topic called *maaseh merkavah* and we should not delve into it deeply.

Nevertheless, "the Torah of Hashem is perfect,"¹⁵ and we can learn something even on a simple level from what is written there.

In the midst of describing the *chayos hakodesh*, Yechezkel HaNavi says:

*I saw... four chayos and this is their appearance: they have the likeness of adam. Each one has four faces and four wings. Their legs are a straight leg... and their faces and wings are separated above... and the chayos rush forward and back, like the appearance of a flash of lightning.*¹⁶

The Rambam explains¹⁷ (unlike Rashi) that the wings and faces of the four *chayos* are separated above, but connected below. And each of the four *chayos* faces a different direction.

24 So it is with the "*chayos*" *hakodesh* as well. They have four faces: man, bull, lion, eagle. Sometimes they face this way, sometimes that way, sometimes over here and sometimes over there. When the *chayah* feels inspired it springs up toward the

highest heavens: "Like the sound of great waters, like the voice of the Almighty." But it can't actually move away from its place. This is the simple meaning of "The *chayos* rush forward and back, like the appearance of a flash of lightning." They seem to be advancing forward, but actually, they stay back where they are — the same as they were before.

One Face Is Adam The above applies as well to a certain type of person.

A person like this, when Rosh Hashanah arrives, surges upward: "Like a deer longs for springs of water." But when the Yamim Nora'im are over, he dunks his head into the water. An alternative description of such a person: during the learning periods he is a *masmid*, but in between he goes off in all sorts of directions. (There are those who so divide the day, and there are those who so divide the year.)

• Where is a person like this going? Where will he get to? Nowhere. This is not a true *adam*. He may achieve a lot in learning and be able to articulate good *sevaros*, but he has "four faces." In one face he is indeed an *adam*, but he has additional faces: that of a bull, a lion, an eagle. Each face pulls him in a different direction: "The *chayos* rush forward and back, like the appearance of a flash of lightning." Forward and back, forward and back, but he doesn't make real progress to anywhere. Why? Because he has four faces. He has the "likeness" of *adam*, but the real *adam* he is not.

The Judgment Is About Adam

On Posh Hashanah, Hashem doesn't examine whether we have the "likeness" of adam. Everyone has the likeness of adam - everyone hears the shofar and davens, everyone strengthens himself spiritually on Rosh Hashanah, and on Yom Kippur turns into an angel, as it were.

* The judgment of Rosh Hashanah is about how much true adam each person has, not how much likeness of adam he has. In other words, how much does he turn to his Creator? How much is he "a spirit that speaks" in Torah and tefillah? This is the substance of an adam. But someone who puts half his time into Torah and tefillah, and half into idle matters - this is not an adam at all. He has only the likeness of an adam.

את הגדרת 'חטא' של ראובן מוצאים אנו בדברי יעקב אבינו שהגדיר את הנקודה של ראובן כך (בראשית מט, ג-ד): "ראובן בכורי אתה כחי וראשית אוני יתר שאנו ויתר עז פחו כמים אל תותר כי עלית משכבי אביך אז חללת יצועי עליה". אומר רש"י: "פחו כמים - הפחו והבהלה אשר מקרת להראות כעסך כמים הללך ונממהרים למרוצתם. לך, אל תותר - אי תרבה ליטול כל היתרות הללו שהיו ראויים לך. ומהו הפחו אשר פחזת, כי על דג משרי אביך - חללה - איתו יצא שילה על יצועי והיא השכינה שהיה זר לה להיות עולה על יצועי".

תכונה זו של 'פחו כמים' [צריך לדעת שכל זה לא במושגים שלנו, אלא במושגים של השבטים הקדושים], עניינה, שהיתה שם איזה שהיא מהירות, שלפי מדרגתו, לא חשב מספיק על מעשיו. אמנם, קינא לכבוד אמו, אך לפי דרגתו זה נעשה באופן של 'פחו', בפזיזות מסוימת. הוא לא התבונן, לא חשב, אם היה מתבונן היה מיד יודע שמה שיעקב אבינו העדיף את זו על זו, אין זה אלא משום שבמקום שהשכינה הייתה לשם היה הולך, אם השכינה הייתה באהל רחל - היה באהל רחל, ואם השכינה הייתה באהל בלהה - היה באהל בלהה. והנה ודאי היה בכוחו של ראובן להבין את זה, ומה שהיה בעוכריו זה ה"פחו כמים".

סיבת כל הכישלונות - חוסר חשיבה

סיבת כל הכישלונות בעולם, זה חוסר חשיבה על מה שהאדם יודע - לא על מה שהוא לא יודע. אלא שהאדם לא משתמש בידעו שלו, הוא לא מביא אותו ל"יודעה שלו. אם היה האדם מתבונן בדברים וחי אצל ה' לא היה נכשל.

על עניין זה עשה ראובן תשובה, תשובה זו היא חידוש גדול, משום שהיא לא על עבירה מוגדרת, אלא על מה שגורם לעבירות. לכן דוד המלך מגדיר אנשים לא הגונים ולא טובים - "קהל מרעים". אבל מה גורם לאנשים להיות "קהל מרעים"? הרי הם יהודים בני אברהם יצחק ויעקב.

מי שיש לו מטרה ברורה - לא עושה שגיאות

מקדים דוד המלך: "לא ישבתי עם מתי שוא", היינו, אנשים שיודעים את הידיעות הנכונות, רק שהם לא חושבים על זה. הם אינם חיים עם מטרה מוגדרת. לא חושבים מה חובתם בעולם. אמנם הם 'יודעים' את זה, אבל לא 'חיים' את זה. "מתי שוא" - אנשים שלא חיים עם תכלית מסוימת, הכל נמצא אצלם ב'כוח', לא נעצרים לחשוב. בשביל מה? מה התכלית? בשביל מה אנתנו פה? מה צריכים לעשות? מי שחי באופן זה, אין זה פלא שחיינו מלאים בעיות וצרות, קשיים, חטאים ועוונות.

רק מי שיש לו מטרה ברורה שהוא חותר להגיע אליה, והוא מתאמץ להשיג את אותה המטרה בכל נפשו ומאודו - הוא לא עושה שגיאות. שהרי המטרה נמצאת מול עיניו תדיר, ומה שלא מוליך למטרה - הוא לא עושה, מה שיכול להפריע לו - ח"ו שיעשה את זה.

ומכאן, דיום ראש השנה הוא גם כן יום תשובה, וכמוש"כ שהשופר רומז לחזרה בתשובה. וכן איתא במורה נבוכים (חלק ג, פרק מג) ופשוט כן שהרי הוא ככלל עשורת ימי תשובה. וא"כ צ"ע למה אין נהגים בימי ר"ה כל דרכי התשובה כיוצא וחרטה וכו', ואדרבה, הדין הוא דאין מזכירין חטא ברה"ה, ואיזו תשובה היא ללא דרכי התשובה.

* וכתב בזה בספר "זהב משבא" להגרמ"ש שפירא שליט"א דמוכרח מזה דשאני תשובת ימי ראש השנה מתשובת שאר עשיית ויהי"כ"פ, ותשובה דיהי"כ"פ היא תשובה מחטאים, בלתי כפי כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם, ויהי"כ"פ הוא יום כפירה על חטאים וייחודת ופשיעים. אבל תשובה דיום ראש השנה לא על חטא הוא, כי אם כמוש"כ בו בדרקוק לשונו, וחזרו בתשובה וזכרו בוראכם אלו השופכים את הדמת בהבלי הומן ושונים כל שנתם בהבל ריק אשר לא יועיל ולא יעיל הניטו לנפשותיכם. ומכאן באר היטב והחזרה בתשובה היא הכיטו לנפשותיכם כי כל השנה אנו שונים בהבל ריק אשר לא יועיל ולא יציל, וכל אחד טרוד ראשו ודיונו בסיידור כל עניני הגשמיים וכל המחשבות תפוסות בהבלי הומן. ושוכחים את

שיחת אליהו

קח

ביאור העניין נראה כך, קיימת תופעה שבה אדם שנחשב שומר מצוות, משתייך לציבור החרדי, אבל הוא 'אדם קטן'. כל שאיפותיו ותשוקותיו הם בתחום החומר והגשמיות - שם נמצא חייו; עסוק הוא בצבירת ממון, בהתננות, אכילה ושתייה, דירה נאה, טיולים וכדומה. אמנם, אינו עושה עבירות, אבל מאידך, כל חייו הוא נמצא - בביכול בבריכת מים דרודים. הוא אינו יודע כלל מה חובתו בעולמו; עבודת ה' ממנו והלאה ואינו חי כלל בעולם רוחני. וכאמור, אין להגדירו כחוטא או עבר יו, אבל רחוק הוא מאד מלעשות את רצון ה'.

החי באופן כזה מרוחק הוא מהקב"ה תכלית הריחוק; הוא עוסק רק במעשים פחותים, קטנטנים ושפלים. ובאמת, שאין לך חטא גדול מזה - למרות שאין סעיף מסוים בשו"ע עליו הוא עובר. ומצב זה מחייב לשוב בתשובה, שהרי 'תשובה' פירושה לשוב ולהתקרב ל'. והחי כך, יותר רחוק הוא ממנו שיוודע את חובתו בעולמו רק שנכשל בחטאים מסוימים.

לכן מקדים רבנו יונה את "פחת מעשיו"ם, שהם אנשים אשר כאמור, כל חייהם במצב של ריחוק מהבורא - אף אם אינם חוטאים, "לפח פשעיהם",

שהם אנשים אשר ייתכן שיודעים חובתם בעולמם רק שנפלו בפח הפשיעים. וזו גם כוונת דוד המלך - "מתי שוא", היינו, אנשים שחיייהם - תוהו וכלום, אנשים החיים ללא מטרה. וזו גם כוונת הרמח"ל - "חברת הטיפשים", היינו, אנשים העוסקים בזוטות ובהבלים, עושים הטפל לעיקר ואת העיקר לטפל.

ראשון החוזרים בתשובה

המקור לכל הנ"ל הוא בדברי חז"ל במדרש (בראשית רבה פר' פד טו): "וישב ראובן אל הבור, והיכן היה, ר' אליעזר ור' יהושע, רבי אליעזר אומר בשקו ובתענית... אמר לו הקב"ה מעולם לא חטא אדם לפני ועשה תשובה ואתה פתחת בתשובה תחלה חייך שכן בן עומד ופותח בתשובה תחלה ואיזה זה הושע, שנאמר (הושע יד) שובה ישראל עד ה' אלהיך".

מה שנראה בזה הוא כך, אמת היא, שמבחינת סדר הדברים, קין ואדם הראשון היו לפני ראובן. אבל ראובן נקרא ראשון לחוזרים בתשובה, משום שהוא חידש לנו חידוש גדול מהו עיקר התשובה. קין ואדם הראשון עשו תשובה על מה שאנו קוראים 'עבירות', פשיעים, חטאים ועוונות, תשובה על "מרעים". קין הרג את הבל - עבירת רציחה. אדם הראשון עבר על לא תעשה,

עם כל זה מצינו שראובן עשה תשובה על זה, וכמו שכתב רש"י (בראשית לו, טו): "וישב ראובן - ובמכירתו לא היה שם... עסוק היה בשקו ובתעניתו על שבלבל יצועי אביו". והנה כשראובן התוודה מה הוא אמר? 'על חטא שחטאתי לפנך' - במה? איזה עבירה היא זו?

However, even if we have progressed and grown in an exemplary fashion and truly represented the tzelem Elokim, the divine image, there is yet one last aspect that is considered: Are we fulfilling our unique mission in life? Every Jew is blessed with abilities and talents that are divinely provided to him so that he can make his unique contribution to the world. As soldiers with specific missions and tasks, we are individually reviewed and scrutinized as to whether we are developing and realizing our unique personalities.

Rav Shraga Feivel Mendlowitz, zt"l, explained the phrase "Ma'aseh ish u'pekudoso" from Zichronos — that each individual is judged (in addition to the quality of his actions) on his unique mission and specific purpose in life. Who can be sure, he added, that he is truly fulfilling his unique purpose and making his unique contribution? "Precious is the Jew for he was given access to the Torah, the wondrous implement with which the world was created" (Avos 3:14). Every Jew has a unique share in the Torah and hence a share in the unique development of creation and of history. This aspect of judgment corresponds to Shofros — relating to the unique mission of Avraham and Yitzchak at the akeidah and the call of the shofar that awakens each one to their unique purpose by awakening their unique talents and capabilities.

המצב של "מתי שוא" מוביל למצב של "קהל מרעים"

המצב של "מתי שוא" מוביל למצב של "קהל מרעים". וזה מה שאומר רבנו יונה: "לעלות מתוך פחת מעשיהם", אותם "מתי שוא", חיים בשפלות, בלי מטרה ובלי תכלית - סתם חי ודאי, הוא שומר מצוות. אבל כל הנושא האג של תכלית החיים לא נמצא מול עיניו, לכן הוא יכול ליפול ולהיכשל ולהגיע למצב של "פח פשעיהם", ולכן עיקר התשובה הוא על המצב הראשוני - על ה"מתי שוא", על ה"פחת מעשיהם", ואם יעשה האדם תשובה על זה, ממילא לא יגיע למצב של "קהל מרעים" ולא של "פח פשעיהם".

תחילת בניין האדם - שיתברר ויתאמת אצל האדם מה חובתו בעולמו

הרמח"ל מתחיל את ספרו 'מסילת ישרים' - שהוא ספר בנין האדם - "סוד החסידות ושורש העבודה התמימה הוא שיתברר ויתאמת אצל האדם מה

חובתו בעולמו ולמה צריך שישים מבטו ומימתו בכל אשר הוא עמל כל ימי חייו". משום שאם האדם לא שם בתחילת הדרך מטרה ברורה - לא יצליח. וכפי שכותב הרמח"ל בהקדמת הספר: "החבור הזה לא חברתי ללמד לבני האדם את אשר לא ידעו, אלא להזכירם את הידוע להם כבר, ומפורסם אצלם פרסום גדול. כי לא תמצא ברב דברי אלא דברים שרוב בני האדם יודעים אותם ולא מסתפקים בהם כלל, אלא שכפי רוב פרזומם וכנגד מה שאמתתם גלויה לכל...". משום שמי שיש לו חובה מוגדרת יברורה והוא הולך אליה, יעשה כל שביכולתו להגיע לאותה מטרה. ואם-כן, לעלות מתוך פחת המעשים, היינו לעשות תשובה על כך שלא 'חיים' את השוה, הראשונה בספר מסילת ישרים, וזהו עיקר תשובת ראש השנה.

תשובת ראש השנה - על מצב של 'מתי שוא' ועל 'פחת המעשים'

זה יסוד תשובת ראש השנה, וזה ההבדל הגדול בין תשובת ראש השנה לתשובת יום הכיפורים. וכמו שרבנו יונה מידים את 'פחת המעשים' ל'פח הפשעים', ודוד המלך מקדים 'מתי שוא' ל'קהל מרעים', כך תשובת ראש השנה קודמת לתשובת יום הכיפורים. בראש השנה העולם מתחדש, אדם נותן את דעתו בשביל מה הוא נברא ומה צריך להוציא מהעולם הזה. ולכן תשובה זו אין לה שייכות עם תענית ועם עצבות, אלא זה תשובה שעושים מתוך שמחה. וזו היא עבודת המלכויות של ראש השנה; אנה ע' ממליכים את ה' למלך עלינו, ואנחנו עבדיו. וכל חיינו הם במטרה של "להתענג על ה' ולהינות מזיו שכינתו" לעומת זאת, תשובת יום הכיפורים, מתייחסת לכישלונות נקודתיים, ולכן אנחנו עוסקים בחרטה בווידוי בתענית ובבכי. אבל כאמור, ברה"ה אנו עוסקים בתשובה אחרת, אנו עוסקים בתשובה על כך שהיינו רחוקים ולא התקרבונו למספיק, תשובה זו היא העיקרית ואותה אנו עושים בשמחה כי יש לנו עכשיו את הזכות והיכולת להצטרף לכלל האנשים הקרובים למלך, הממליכים את השי"ת למלך על העולם, וזהו תשובה שעושים מתוך שמחה בחינת "התנערי מעפר קומי לבשי בגדי תפארתך עמי", אנו יוצאים מגדר של מתי שווא וטיפשים, יוצאים מהעסק של הזוטות וההבליון ומשתדלים לעסוק בעיקר, וע"י כך נהפוך להיות עבדי ה'.

תקצב 34 מסילות בלבכם ר' א"ה צ'צ'צ'ר

כשם שהתורה נמסרה בכללותה ובפרטותיה כן תורתו הפרטית של כל אדם מיוחד, כלומר הצו המיוחד אליו בתפקיד שנועד לו. עלי אדמות, נדרשת בכלל ובפרט. אם כי בכללות נמסר לכל אדם ואדם משימה מוגדרת שעליו להשלים בעולם (וראה לעיל עמ' שצה), הרי שלמעשה מתפרסת המשימה לחלקים רבים

על פני שנותיו ימיו ושעותיו, כשנה מתבטא בתפקיד מיוחד שניתן לו מחדש, בכל יום ובכל עת ובכל שעה, על ידי המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית.

כך אנו למדים מדברים שנאמרו בעלייה מפה קרוש הארז"ל (עץ חיים ג ב): "שאיך לך יום שדומה לחבירו, ואיך צדיק דומה לחבירו, ואיך בריה דומה לחבירתה, וכל הנבראים כולם לצורך גבוה, כי אין ניקת כולם שוה, אף לא תיקון כולם שוה"

ואולם בנוסף לכן צריך להתרגל להתבונן תמיד בחיבת העבודה הפרטית שה' דורש מעמנו דבר יום ביומו. מי שאינו נותן לבו ודעתו על כך, וחושב רק בגדולות, מלבד שמחמיץ הזדמנויות פו שנקרות לפניו בארחות חייו לעשות בהם רצון קונו, עלול הוא גם להפסיד שלימות מילוי תפקידו בחיים, מאחר

וכאמור זה מתחלק בדברים המסורים לו לקיימם לאורך ימיו ושנותיו.

ברוח זה מפרש הנתיבות שלום הדגשת המילה 'היום' במאמר הכתוב שבראש פרשתנו: "ראה אנכי נותן לפניכם היום וגו' - שעניינו כמאמר מרן הקדוש מקוברין זי"ע, ששאלוהו פעם אחת: מהו הדבר החשוב ביותר שצריך לעשות? והיתה תשובתו שמה שצריך לקיים כעת זה החשוב ביותר. וכמו שמצות תקיעת שופר שהיא מצוה גדולה מאד אבל זמנה וענינה דווקא בראש השנה, ואילו אכילת מצה חשיבותה רק בזמנה, והוא הדין בכל הענינים."

בדבר זה נשתכח אבי האומה (בראשית כד א): "ואברהם זקן בא בימים", לא נאמר בא בשנים אלא 'בימים', שהשיג ומילא בשלימות העבודה של כל יום. וכיון

והשורש לכל זה הוא אמונה פשוטה, לקבוע ברורות כידיעתו שאין מקרה בעולם והכל בהשגחה פרטית, כל המאורעות והרפתקאות שעוברים עליו מוזאמים אישית כשבילו מהבורא ומנהיג לכל הברואים, המסבב כל הסיבות.

אין זה מקרה מה שנודמן לך צורך לעבור רגליה במקום פלוגי ובמקום לידי נסיון, ומה שרגלי עסקיך נאלצת לנסוע למקום פלוגי, ושכדיוק בשעה שהלכת ברחוב נודמן לשם איזו דמות או לבוש. הכל כאשר לכל בהשגחה פרטית מהבורא ית"ש, אשר הוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים לתכלית הנרצה מאתו יתברך.

ובדברי הנתיבות שלום: "והנה הקב"ה הוא טוב ומטיב וברא את העולם כדי להעניק מטובו לברואים ומזמין לו לאדם את התנאים המביאים אותו למלא שליחותו בעולם. ועל זה אמר: 'ראה אנכי נתן לפניכם היום וגו' את הברכה אשר תשמעו, פירוש כל מה שאני נתן לפניכם, כל ההנהגה שהקב"ה מנהיג את האדם, וכל תנאי החיים שהאדם נתן בהם, הכל עשוי כדי שיהודי יוכל למלא את השליחות שבעבורה ירד לעולם. שאין אדם יודע מה היא שליחותו המיוחדת, אלא כמאמר הכתוב: 'ראה אנכי נתן לפניכם היום', שיראה ויתבונן בכל התנאים הסובבים אותו, שאת הכל נתן לו הקב"ה במטרה אשר תשמעו, כי הקב"ה הטוב והמטיב נתן לו את כל תנאי החיים הללו, שדוקא על ידם יוכל למלא את שליחותו בעולם."

השליים את המשימה של כל יום ויום שנברא כעבורו בפרטיות, הוא בא בימים, שהביא אתו את כל הימים בשלימותם, אחד מהם לא נעדר (ועיין זוהר ח"א רכז ב, אור החיים בראשית מז כט).

אדם ואלהים יחד לא ידעו את מאורעותיו הפרטיות, אין לאחד מאורע דומה לחבירו, ואף במאורע כללי שהכל שוים בו כל אחד נשפע בצורה אחרת, והאופן והצורה שהמאורע משאיר רושם עליו במיוחד; היצר, הסביבה והחברה, המצב והאווירה, כפי שהוא בפרטיות מתרשם מהם - זה מה שקובע ומגדיר את התפקיד שלו

The third allegory is the soldiers of the King David. Now, soldiers don't go to war like a bunch of sheep walking in a flock. Rather, each soldier has a specific task that is assigned to him. What he needs to do, his function in the army, is clearly defined for him. This was particularly true of David's soldiers, who were valiant warriors and didn't need to execute their missions in groups. They would be sent out individually, each with his own personal assignment.

Similarly, every Jew comes to the world to fulfill the particular task that Heaven decreed for him. If he is negligent in his personal mission, he spoils the master plan.

התפילות ועבודת היום - קבלת מלכות שמים

כיון שהעמיד הוא הקובע, משום כך כל תפילות ר"ה הן בקשות על תכלית הבריאה. מכיון שביום זה אנו מקבלים חלק מתפקיד הבאת הבריאה אל תכליתה, והדין הוא לפי תחזית העתיד, מה יהיה תפקידנו בשנה זו, לכן אנו מביעים את שאיפתנו וגעגועינו לתכלית הבריאה - מלכות שמים. אנו מפנים את מבטנו בראי לקראת העתיד, כי למי נתתי השירה חלק וכלים למילוי התפקיד בהבאת כבוד שמים - למי שתפץ באמת בכך. השנה הטובה, החיים והפרנסה, אינם אלא כליים למען הבאת תכלית הבריאה - גילוי כבוד שמים.

ביום זה אין מתוודים ואין מזכירים חטאים, כיון שאיננו חפצים להקטין את קומתנו, אלא שאיפתנו להתחזק לעתיד. כמובן, יש לחזור בתשובה לפני ר"ה וביתר שאת אחרי ר"ה, וכן ר"ה עצמו הוא אחד מעשיית, אולם קוטב עבודת היום הוא להתרומם לקראת העתיד, לומר "הנני", אני רוצה לקבל עלי מלכות שמים, עלי ועל כל מעשי. זה גופא נתן לנו את הדחיפה לתשובה, כאשר אנו רואים את עצמנו ואת תפקידנו באור הנכון אנו באים לידי תיקון העבר, כי ללא תיקון העבר לא נוכל לקבל את התפקיד החדש, כל עוד שאיננו ראויים לכך.

R. Leff

THE COLLECTIVE JUDGMENT

The judgment does not conclude there. As the Gemara informs us, although we are judged individually, we are also scrutinized by Hashem collectively with one all-encompassing glance. The implication is that in addition to being evaluated as to how we act as individuals on the three aforementioned aspects, we are also assessed as to how we function in the communal structure as members of Klal Yisrael.

Everyone is a member of various communities - family, neighborhood, shul, school, city, country, Klal Yisrael, and the world at large. Even if we are exemplary individual sheep, we are further judged as to how we perform as part of the flock. One hundred individual sheep could not bring the distinction to the shepherd that a united flock of a hundred sheep does. This is the aspect of *kahal* - how we can unite to help form a collective unit that can perform mitzvos as a unit and serve Hashem in numbers.

As far as our progress in elevation of the past year, we are also evaluated as to how our individual growth affected those around us. This is the *eidah* aspect of the community. As the Malbim explains, one ascends the steps that lead him onward and upward in his quest for perfection, he must be cognizant to those ahead of him and those behind him. He must serve as an inspiration and incentive to those behind and as a support and encouragement to those ahead, acting as a buffer to protect them from falling backward, encouraging them and admiring them along the way.

הדין על העתיד לאור העבר

אמנם מעשי האדם שעברו קובעים בדין ר"ה אולם לא העבר עיקר אלא העתיד. דין ר"ה אינו כמשפט בשר דם שנשפט על מעשיו בעבר ועליו לתת עליהם דין וחשבון, ולפי זה נקבע השכר או העונש. אמנם כך יהיה המשפט ביום הדין הגדול והנורא שבו ידונו על כל מעשה שנעשה בעבר כדי לקבוע את השכר או העונש אבל דין ראש השנה אינו כן, בו עוסקים בעיקר בעתיד. הדין הוא תוצאה מיוחדת של היום, מכיון שיום זה הוא "ראש" השנה הכלול בו כל השנה הבאה, ממילא הן השי"ת במהות ה"ראש" שיינתן לנו מה נקבל לצורך השנה החדשה. זהו "היום הרת עולם" מלשון הריון - ביום זה מקופל כל עתיד השנה הבאה, ולכן "היום יעמיד במשפט".

נמחיש את הדברים מעולם המעשה. כל מפעל ובית מסחר עורך בכל שנה חשבון התקציב. המטרה בעריכת התקציב העתידי, דהיינו מתכוננים איך לכלכל את הצעדים בעתיד, אלא שהמבט הוא לאור המאזן של השנה שעברה, היות ויש דברים רבים הרצויים, אך א"א להתחשב בהם אלא לפי האפשרויות שהוכחו בעבר, על כן צריך ללמוד מה היו ההכנסות וההוצאות בעבר, ולפי"ז לתכנן את העתיד. נמצא שהתקציב הוא לצורך העתיד, אולם החישוב תלוי במציאות העבר.

בר"ה הדין בכללו ובתוך השנה נקבעים פרטים

כך גם דין ראש השנה, הוא כעריכת תקציב ולא כמשפט. בר"ה הנידון הוא על תקציב השנה הבאה, כלומר אילו כלים ואמצעים יינתנו לנו כדי שנעמוד בתפקיד השנה החדשה. כל אדם מקבל בראי תפקידים וכלים לעמוד בתפקידו. ועל זה הוא נידון, אילו כלים יקבל לעבודתו בשנה הבאה. בר"ה אין דנים אם להענישו או לזכותו אלא דנים על הנתינה החדשה, וכזה יש להביא בחשבון את מעשי השנה שעברה.

Finally, the soldier alone cannot win a war. Only as part of a totality of an army, contributing his unique part but working in harmony with all the other components, can he be productive in contributing toward the victory. On Rosh HaShanah each individual is evaluated and assessed as to how successfully he developed his unique talents and how effectively he worked in harmony with all the other unique member of the army of Hashem, the *tzibbur* of Klal Yisrael. This is the Yisrael aspect of the *klal*. The *Zohar* points out that Yisrael is an

Thus, everyone is judged on the essence of his "ani," his personal makeup. The word *ani*, "I," is spelled *alef, nun, yud*. The *alef*, numerically one, represents the individual. The *yud*, numerically ten, represents a minyan — the *tzibbur*, the community. And the *nun*, numerically fifty, represents the fifty gates of wisdom and purity that are necessary to merge and join an individual to the *tzibbur*.

44 וה' שורש פורה רוח ולענה לכל זאת היא העדר הרגשת היחודיות הידיעה הברורה שעל אף היותו אחד מן הרבים 'כחול אשר על שפת הים', הרי הוא יחיד ומיוחד במינו 'כוכבי השמים', והקב"ה כביכול יושב ומשתעשע בו כאדם עם בנו יחידו, 'הבן יקיר לי אפרים אב ילד שעשועים, כי מדי דברי בו זכור אזכרו עור, על כן המו מעי לי' (ימיה לא יש) במיוחד ובפרטיות.

מעשה העצה היעוצה להצלת המצב היא ההשתדלות להעניק ההרגשה הנכונה והאמיתית לכל ילד יהודי, בכל בית, ובכל כיתת לימוד, ובכל ישיבה - שהוא יחיד ומיוחד בן יחיד להוריו, ותלמיד יחיד לרבו. ללא הרגשה זו שהוא

נמשל 'כוכבי השמים' אין לו מציאות ואפשרות להתעלות, וממילא הוא נמשל 'כחול הים' ויורד עד לעפר.

בכל שנה מתחדש תפקיד הדור

אנו סבורים שכל שנה דומה לחברתה. מדי שנה חוזר בקביעות המחזור - סתיו חורף, אביב וקיץ, ימים נוראים, שלוש רגלים וכו'. אולם לא כך הם פני הדברים. כתב המהר"ל (גבורות ה' סוף פרק גא) כי "שנה" מלשון "שינוי". כל שנה היא שינוי חדש לחלוטין אשר כמוהו לא היה בעבר ולא יהיה בשנים הבאות. כל שנה היא יחידה שלימה - חדשה - של תפקיד בעבודת ה', כי לכל דור ודור יש תפקיד מיוחד בעבודת ה' לקראת תכלית הבריאה, וגם באותו דור אין העבודה שווה, אלא בכל שנה מקבל הדור תפקיד מיוחד במסגרת התפליית.

בראש השנה גידונו הדור בתור היותו חלק מהסצוב הכללי שמבראשית עד סוף כל הדורות, לכן בברכת זכרונות נאמר: "לפניך נגלו כל תעלומות והמון נסחרות שמבראשית, הכל גלוי וידוע לפניך ה"א צופה ומביט עד סוף כל הדורות" - בדיון ד"ה לא נזכרים מעשי השנה שעברה בלבד, אלא כל המעשים שמבראשית עד סוף כל הדורות, כי כדי לקבוע עתיד השנה החדשה, משקיף השי"ת על כל העבר וכל העתיד.

מימי בראשית ואילך בכל שנה ושנה אנו מקבלים השפעה ממה שכבר טמון מששת ימי בראשית, אנו מקבלים את ה' הדור לשנה זו, כהשפעה מכלל התכלית, וכל יחיד מקבל חלק בתפקיד הצריך להתבצע בשנה זו לקראת תכלית הבריאה.

מסילות בלבבם

42 מראש מקדם על האדם להכיר ביחודיותו, ומתוך כך להתעורר בתשובה ומעשים טובים, ועל כך פתח הנביא ואמר בלשון יחיד: "שובה ישראל עד ה' אלקיך", "זוה ה' אלקיך לשון יחיד, כלומר שיהיה במחשבתו של אדם שעליו לבדו תלויים ועומדין כל העולמות" (קדושת לוי לפורים קדושה שלישיית). ומכל מקום אסור לו לפרוש מן הצבור, ועל כך באה האזהרה בהמשך: "קחו עמכם דברים ושובו אל ה' אמרו אליו כל תשא עון", בתוך הרבים ובהתכללות, "סלה לנו מחל לנו כפר לנו".

43 אם אינו רואה את עצמו אלא כאדם קטן בין בליוני אנשי העולם עלול לטעות בהרגשה שהמעשה הזה לא מעלה ולא מוריד, הן לטב והן למוטב, ואז נכשל והולך בעצת יצרו. אבל כשמרגיש שהוא לבדו הוא, ואין אחר בעולם וזולתו, הוא מכיר בכובד האחריות של מעשיו.

45 למדנו מכאן את היסוד האמור שאדם זוכה לרחמי שמיים דינו, ולעזרה ברוחניות ובגשמיות באותה מידה שהוא מצטרף לציבור, ומרגיש את עצמו כחלק מהם ואינו מתנשא ומתגאה עליהם ומתבדל מהם. מידת הרחמים עם הכלל ישראל כוללת גם סיוע מיוחד לחזרה בתשובה ולהסרת הקשיים וטמאתם הלב המעכבים את האדם מלשוב.

46 The merit of being part of a *tzibbur* is immeasurable. Rav Chaim Shimulevitz, *zt"l*, related the story of how Elisha asked the Shunamis if perhaps he could speak to the king for her in appreciation for her efforts on his behalf. The *Zohar* comments that it was Rosh HaShanah and the "king" Elisha referred to was none other than the King of the universe. Elisha offered to devote a portion of his Rosh HaShanah prayers to this woman's needs. Yet how does the Shunamis respond? "*Besoch ami anochi yosheves*" (*Melachim* II 4:13) — I prefer not to be singled out, but rather to be viewed as part of the *klal*, for the merit of the *klal* is immeasurable, even greater than the intense merit of the prayers of the prophet Elisha.

Reb Simchah Zissel used to post a notice on the entrance to the Talmud Torah of Kelm on Rosh Chodesh Elul. It reminded those who entered that the best way to merit a good judgment was to be a person who benefited and was needed by others. Then one's judgment was not limited to his own meager merit, but had to take into consideration the merit of all whom he benefited and who depended on him.

41 העם - שח' אלקיו

אמור מעתה צריך אדם לאחוז התבל בשני ראשים, אחדות - ויחידות. מצד אחד, עליו לראות עצמו כחלק מן הכלל, ההתכללות מהוה מעין כרטיס מנוי ואישור שייכות לעם ישראל, כי הוואה

עצמו כבודד ונפרד אין לו שייכות לאומה זו שכל כולה מיוסדת על סוד האחדות. ומצד שני, בד בבד עם היותו מחובר ומסונף אל הכלל צריך להכיר ולראות את עצמו כיחיד, שיש אליו התיחסות מיוחדת ופרטית בבריאה. משל לראש ישיבה שמקבל בתור בשיבתו להיות כאחד מן המניין בין תלמידי הישיבה, וברוב חיבה מבטיחו להעניק לו יחס פרטי ואינדיבידואלי כאילו אין לו בשיבה אלא אותו לבד.

ואולם מיסודי התשובה היא הרגשת האחריות על מעשיו בתור 'יחיד' שהכל תלוי בו לבדו, שעל כן נברא אדם יחיד כי "כל אחד ואחד חייב לומר בשבילי נברא העולם" (סנהדרין לו א, מסילת ישרים פרק יט), ומכלל זה שגם קיום העולם הוא בשבילו ובזכות מעשיו, וכך אמר רבי

אלעזר ברבי שמעון (קידושין מ ב): "פי שהעולם נידון אחר רובו והיחיד נידון אחר רובו, עשה מצוה אחת אשתי שהכריע את עצמו ואת כל העולם ל"ה זכות, עבר עבירה אחת אוי לו שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף חובה" וכו', ונמצא, כשעולה זה במחשבתו שכל העולם תלוי בו במעשיו, ובשבילו נברא העולם, אזי יתמרמר על חטאיו ויחיה למצוות ה' ולתורתו וכו' (קדושת לוי לפרקים קדושה שלישיית).